

T.C.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ

RESİM BOLÜMÜ

SOYUT DİŞAVURUM

DİPLOMA ÇALIŞMASI KAPSAMINDA HAZIRLANAN ARAŞTIRMA VE

UYGULAMA RAPORU

Büşra Kılıç

Doç. Dr. Ayça Alper Akçay

ERZURUM- 2024

ÖZET

TEŞEKKÜR

Çalışmaya başladığımdan beri benden emeğini ve desteğini esirgemeyen gerek uygulama gerek araştırma kısmında yardımcı olan Doç.Dr .Ayça Alper Akçay hocama teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Dışavurum sanatçıları, diğer akımların sanatçıları gibi konularını gündelik hayattan seçmişlerdir. Ancak konuları işleyiş şekilleri diğer sanatçılardan farklıdır. Bunlar daha çok gündelik hayattaki içsel gerginliklerinin resim yoluyla dışa vurulmasını savunmuşlardır. 19.yüzyıl sanatına hakim olan nesnelliğe karşı çıkan devrimci ruha sahip bir akımdır. Bunlar rengi bir nesneyi tanımlamak için değil, tamamen dışavurum aracı olarak kullanmışlardır. Sanatlarının merkezine, nesnel gerçeklik ile özne arasındaki çelişkiyi yerleştirmişlerdir. Yani zamanın sosyal yaşamına karşı dışavurumcu “ben”in radikal başkaldırısını yerleştirerek aşırı öznelci bir dünya görüşünü benimsemişler, dış dünyanın doğal görüntülü gerçeğinden kendini ayırma ve koparma eğilimi göstermişlerdir. Bunun sonucu olarak da bu akımın içerisindeki sanatçıların eserlerinde, kendi içgüdüsel biçim bozmaları ve deformasyonlarını görmek mümkündür.

Duyguların ve hayal gücünün üretkenlikle buluşmasının dışavurumu olarak da tanımlanabilen sanat; yüzyıllar boyunca insan ile doğa gerçekliği arasındaki ilişkisini sürdürmüş ve insanlık tarihinin her döneminde toplumsal yaşamın en önemli parçalarından birisi olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın etkileriyle toplumsal gelişim ve değişimlerin bireyler üzerindeki etkilerinin oldukça fazla gözlemlendiği bu süreçte, insanların duygusal olarak bir yozlaşmaya sürüklendiği düşünülmektedir. Sosyal ve toplumsal alanlarda ortaya çıkan değişikliklere bağlı olarak kişilerde gelişen duygusal ve ruhsal birikimler, 20.yy. sanat anlayışlarının ortaya çıkışındaki kavramsal süreçlerin gelişiminde de önemli bir etken olarak dikkat çekmektedir. Bireylerde ister istemez meydana gelen ruhsal birikimlerin sonucu olarak görülen Soyut Dışavurumculuk; soyut sanatın bir türü olarak 1940'lı yılların ortalarında New York'ta belirmiş ve sanatçılar tarafından doğa temsiline yer verilmeksizin, duyguların sadece renk ve şekillerle ifade edildiği bir tür olarak benimsenmiştir.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
ÖZET	ii
İÇİNDEKİLER	iii
GÖRSELLER DİZİNİ	v
BİRİNCİ BÖLÜM	1
Araştırma Raporu	1
1.1. Soyut Sanat	1
1.1.1. Soyutlama	2
1.2. Ekspresyonizm	4
1.3. Soyut Dışavurumcu Resim Sanatının Ortaya Çıkışını Hazırlayan Gelişmeler	6
1.3.1. Toplumsal Gelişmeler	6
1.3.2. Ekonomik Gelişmeler	7
1.3.3. Sanatsal Gelişmeler	8
1.4. Soyut Dışavurumcu Resim Sanatının Ortaya Çıkışı Ve Gelişim Süreci	9
1.4.1. Aksiyon Resmi ve Özellikleri	10
1.4.2. Aksiyon Resmi Kapsamında Örnek Sanatçı ve Eserleri	10
1.4.2.1. Jackson Pollock	10
1.4.2.2. William De Kooning	14
1.4.2.3. Franz Kline	16
1.4.2.4. Hans Hofmann	18
1.5. Renk Alanı Resmi	20
1.5.1. Renk Alanı Kapsamında Örnek Sanatçı ve Eserleri	21
1.5.1.1. Mark Rothko	21
1.5.1.2. Robert Motherwell	23
1.5.1.3. Clyfford Still	24
1.5.1.4. Barnett Newman	27

1.5.1.5. Ad Reinhardt.....	29
1.5.1.6. Helen Frankenthaler.....	31
1.6. Soyut Dışavurumcu Resimlerin Tasarım Sürecinde Sanatsal Öğeler.....	33
1.6.1. Renk.....	33
1.6.2. Çizgi.....	34
1.6.3. Biçim.....	35
1.6.4. Doku.....	36
1.6.5. Boşluk (Espas).....	38
1.6.6. Ton.....	39
1.6.7. Zıtlık (Kontrast).....	40
1.7. Soyut Dışavurumcu Resimlerin Tasarım Sürecinde Sanat İlkeleri.....	41
1.7.1. Oran-Orantı ve Denge.....	41
1.7.2. Yön ve Hareket.....	42
1.7.3. Birlik-Çeşitlilik-Uygunluk.....	43
1.7.4. Vurgu ve Hiyerarşi.....	44
İKİNCİ BÖLÜM.....	46
Uygulama Raporu.....	46
2.1. Uygulamanın Yapılış Gerekçesi.....	46
2.2. Uygulamanın Düşünsel Yönü.....	47
RESİMLER.....	48
KAYNAKÇA.....	53
İNTERNET KAYNAKÇASI.....	53
ÖZGEÇMİŞ.....	54

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1. Bizon, M.Ö. 15.000-10.000 dolayları, Mağara Resmi, Altamira, İspanya.	3
Görsel 2. Edvard Munch, "Çılgılık", 1893.....	5
Görsel 3. Jackson Pollock "Convergence "1952.....	12
Görsel 4. Jackson Pollock "No 1" 1948.....	13
Görsel 5. Jackson Pollock "Sonbahar Ritmi "1950	13
Görsel 6. William De Koonin "Nehir Kapısı "1960	14
Görsel 7. William De Kooning "Cumartesi Gecesi" 1956	15
Görsel 8. Franz Kline "Mahoning" 1956.....	17
Görsel 9. Franz Kline "Siyah Yansımalar" 1959.....	17
Görsel 10. Hans Hofmann "The Gate " 19	19
Görsel 11. Hans Hofmann "The Conjurer" 1959.....	19
Görsel 12. Mark Rothko "Rust and Blue " 1953	22
Görsel 13. Mark Rothko "Orange and Yellow" 1956.....	22
Görsel 14. Robert Motherwell "İspanya Cumhuriyetine Ağıt 108 " 1965	23
Görsel 15. Robert Motherwell "İspanya Cumhuriyetine Ağıt 110 " 1971	24
Görsel 16. Clyfford Still "1957, No -1" 1957.....	25
Görsel 17. Clyfford Still "İsimsiz" 1956	26
Görsel 18. Barnett Newman "Kim Korkar Kırmızıdan, Sarıdan ve Maviden IV, 1969	28
Görsel 19. Barnett Newman, "Onement III " 1949.....	28
Görsel 20. Ad Reinhardt "İsimsiz (sarı ve beyaz) "1949.....	30
Görsel 21. Ad Reinhardt "İsimsiz",1938	30
Görsel 22. Helen Frankenthaler "Dağ ve Deniz" , 1952.....	32
Görsel 23. Helen Frankenthaler" Rount Trip",1957	32
Görsel 24. Frank Stella, İsimsiz, 1964	34
Görsel 25. oan Mitchell, Tilleul, 1978	35
Görsel 26. Arshile Gorky, Esrarengiz Savaş, 1936 – 1937.....	36
Görsel 27. Jackson Pollock, Numara 3, 1948	37
Görsel.28. Morris Louis, Yüksek, 1959.....	38
Görsel 29. Ton Çubuğu, Anonim.....	39
Görsel 30. Alice Baber, Lavanta Yüksek 1968.....	40
Görsel 31. Hans Hofmann, 1964, Yükselen Ay.....	41
Görsel 32. Morris Louis, Alpha-Pi, 1960, 449.6 x 260.4 cm.....	42

Görsel 33. Robert Goodnough, Kulüp, 1993	43
Görsel 34. Perle Fine, Beyaz Şehir için Plan, 1950	44
Görsel 35. Adolph Gottlieb, Siyah Üzerine Mavi, 1970.....	45
Görsel 36. “İsimsiz 2024, Karışık Teknik, 77cmX53cm	48
Görsel 37. “İsimsiz “ 2024, Karışık Teknik73cmX 89cm	49
Görsel 38. “İsimsiz “ 2024, Karışık Teknik, 53cmX80cm	50
Görsel 39. “İsimsiz “ 2024, Karışık Teknik 25cmX115cm	51
Görsel 40. “İsimsiz “ 2024, Karışık Teknik 25cmX115cm	51
Görsel 41. “İsimsiz “ 2024, Karışık Teknik,120cmX120cm	52

İKİNCİ BÖLÜM

Uygulama Raporu

2.1. Uygulamanın Yapılış Gerekçesi

Diploma çalışmanın konusu olan Soyut dışavurumcu eserimin yaratılış sürecinde, sanatı bir ifade aracı olarak kullanma amacım ön planda yer aldı. Bu eseri yaparken, belirli bir mesajı veya hikayeyi aktarmaktan ziyade, içsel dünyamı ve duygusal deneyimlerimi doğrudan ve sansürsüz bir şekilde ifade etmeyi hedefledim. Eserimin yapılış gerekçeleri, kişisel, sanatsal ve toplumsal düzeyde farklı katmanlara sahiptir.

Sanat, benim için duygusal bir terapi ve içsel dünyamı anlama aracıdır. Bu eseri yaratma sürecimde, yaşadığım duygusal deneyimleri, içsel çatışmaları ve bilinçaltı imgeleri ifade etme ihtiyacı hissettim. Soyut dışavurum, bu duygusal yoğunluğu ve içsel patlamaları en iyi yansıtan sanat akımıdır. Eser, benim ruh halimin, kaygılarımın, umutlarımın ve korkularımın bir yansımasıdır. Bu süreçte, sanatın iyileştirici gücünden yararlanarak, içsel dengemi bulmayı ve kendi kimliğimi yeniden keşfetmeyi amaçladım.

Soyut dışavurumculuk, geleneksel sanat kurallarının ötesine geçerek, sanatçının özgürce kendini ifade etmesine olanak tanır. Bu özgürlük, yaratıcılığı tetikler ve sanatçının sınırlarını zorlamasına imkan verir. Eserimi yaratırken, spontane ve doğaçlama bir yaklaşım benimsedim. Renkler, şekiller ve dokularla oynayarak, kendiliğinden gelişen bir kompozisyon oluşturdum. Bu süreçte, bilinçli kararlar yerine içgüdülerime ve duygusal tepkilerime güvendim. Böylece, sanatın sınırlarını genişletme ve yeni ifade biçimleri keşfetme fırsatı buldum.

Soyut dışavurumcu eserim, aynı zamanda çağımızın toplumsal ve kültürel dinamiklerini de yansıtır. Modern dünyada bireylerin yaşadığı yabancılaşma, kimlik arayışı ve duygusal boşluklar, eserin temel motifleri arasında yer alır. Bu eserle, izleyicilere bu duygusal ve düşünsel deneyimleri aktarmak ve onları kendi içsel yolculuklarına davet etmek istedim. Sanatın birleştirici ve düşündürücü gücüne inanarak, eserim aracılığıyla izleyicilerle duygusal bir bağ kurmayı ve ortak bir insanlık deneyimini paylaşmayı amaçladım.

Sonuç olarak, soyut dışavurumcu eserimin yapılış gerekçesi, kişisel ifade ihtiyacım, sanatsal özgürlük arayışım ve toplumsal duyarlılığımın birleşiminden doğmuştur. Bu eser, hem benim için hem de izleyiciler için duygusal ve düşünsel bir keşif yolculuğu sunmaktadır. Sanatın gücüyle, içsel dünyamızı ve ortak insanlık deneyimimizi anlamlandırma çabasıdır.

2.2. Uygulamanın Düşünsel Yönü

Soyut dışavurumculuk, sanatçının iç dünyasını, duygularını ve bilinçaltını doğrudan ve dolaysız bir şekilde dışa vurduğu bir sanat akımıdır. Bu akımda, geleneksel biçim ve kompozisyon kurallarından ziyade, sanatçının kişisel ifadesi ve yaratım süreci ön plana çıkar. Bu bağlamda, eserim de soyut dışavurumculuğun özüne sadık kalarak, izleyiciye düşünsel bir yolculuk sunmayı amaçlamaktadır.

Eserimde, belirli bir nesne veya figürün tasvirinden çok, renkler, şekiller ve dokular aracılığıyla bir duygu yoğunluğu yaratmayı hedefledim. Bu yaklaşımla, izleyicinin eseri yorumlama sürecinde kendi iç dünyasına dönmesini ve kişisel deneyimlerinden yola çıkarak anlamlar üretmesini istedim. Böylece, her izleyici eseri kendi bakış açısına göre farklı şekillerde yorumlayabilir ve eserde kendi duygusal yansımalarını bulabilir.

Soyut dışavurumcu eserin düşünsel temeli, sanatçının yaratım sürecindeki spontanlık ve içsel dürtülerle şekillenir. Bu nedenle, eserimde belirli bir tema veya hikaye yerine, anlık duygusal patlamalar ve içsel çatışmaların izlerini görmek mümkündür. Eserde kullanılan renkler, çizgiler ve formlar, bilinçaltının bir yansıması olarak, izleyiciyi de kendi bilinçaltı dünyasıyla yüzleşmeye davet eder.

Bu eser, bireyin içsel yolculuğunu, karmaşıklığını ve duygusal derinliğini keşfetme arayışının bir parçasıdır. Sanatçının ruh hali, düşünceleri ve hisleri, tuval üzerinde kendiliğinden ve içgüdüsel bir şekilde hayat bulur. Bu süreçte, kontrolsüz ve özgürce akan boya darbeleri, izleyiciye de aynı özgürlüğü ve içsel keşfi vaat eder.

Sonuç olarak, soyut dışavurumcu eserim, hem sanatçının hem de izleyicinin iç dünyasına açılan bir kapıdır. Bu kapıdan geçerek, bireyin kendi duygusal ve düşünsel derinliklerinde bir yolculuğa çıkmasını, kendi varoluşunu ve bilinçaltını sorgulamasını amaçlar. Bu, sanatın gücünü ve insan ruhunun karmaşıklığını gözler önüne seren bir deneyimdir.

RESİMLER

Görsel 36. "İsimsiz 2024, Karışık Teknik, 77cmX53cm

Görsel 37. "İsimsiz " 2024, Karışık Teknik 73cmX 89cm

Görsel 38. "İsimsiz" 2024, Karışık Teknik, 53cmX80cm

Görsel 39. "İsimsiz " 2024, Karışık Teknik
25cmX115cm

Görsel 40. "İsimsiz " 2024, Karışık Teknik
25cmX115cm

Görsel 41.“İsimsiz “ 2024, Karışık Teknik,120cmX120cm

KAYNAKÇA

- Adnan Turani, Dünya Sanat Tarihi, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 2016.
- ANTMEN Ahu, 20. Yüzyıl Batı Sanatında Akımlar, İstanbul, Sel Yayıncılık, 2021, ISBN: 978-975-570-384-8
- Baudrillard, J. (2014), Sanat Komplosu Yeni Sanat Düzeni ve Çağdaş Estetik 1, E. Gen ve I. Ergün (Çev.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Güngör, K. (2020). Klasik Resimden Soyut Resme: Sanatsal Yaratımda Öznellik ve Bireyselliğin Gelişimi.
https://www.academia.edu/40454914/KLAS%C4%B0K_RES%C4%B0MDEN_SOYUT_RESME_SANATSAL_YARATIMDA_%C3%96ZNELL%C4%B0K_VE_B%C4%B0REYSELL%C4%B0%C4%9E_%C4%B0N_GEL%C4%B0%C5%9E%C4%B0M%C4%B0?auto=download ET: 13.06.2020
- Halil Sepetçi, Soyut Dışavurumcu Sanatta Ruhsal Arayışlar Ve Uzak Doğu Öğretilerinin Etkisi, (Y.Lisans Tezi), Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019, ss.43

İNTERNET KAYNAKÇASI

- <https://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1377466300.pdf>
- <https://www.jackson-pollock.org/convergence.jsp>
- <https://www.wikiart.org/en/franz-kline/mahoning-1956>
- <https://www.guggenheim.org/artwork/1673>
- <https://www.wikiart.org/en/hans-hofmann/the-conjurer-1959>
- [https://en.wikipedia.org/wiki/No._61_\(Rust_and_Blue\)](https://en.wikipedia.org/wiki/No._61_(Rust_and_Blue))
- <https://www.wikiart.org/en/ad-reinhardt/untitled-1938>